

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben hához hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Meggelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előzetesek és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szeptember 27.

Megint a trónörökös.

(—a.) Ismeretes a közönség előtt, hogy mintegy két héttel ezelőtt Ferenc Ferdinánd trónörökös kihallgatáson fogadta Andrassy Gyula gróf belügyminisztert.

Annak a körülménynek, hogy a trónörökös, aki hivatalban van egykor átvenni Szent István koronájával ebben a birodalomban az uralkodást, érintkezik a magyar kormányfőkkel és iparkodik ezeknek hü és őszinte referálása alapján megismerni a ország viszonyait, mindenkinek örülni kellene.

És ezzel szemben mégis azt tapasztaljuk, hogy a liberális sajtó ezt az alkalmat is felhasználja izléstelen és okatlan támadásokra a trónörökös ellen.

Hogy azon a kihallgatáson mit beszélt a trónörökös a belügyminiszterrel? sem a trónörökös nem mondta el a sajtótudósítóknak, sem a belügyminiszter. Hogy nem a kacsatenyésztesről beszéltek egymással, az bizonyos. Hogy az aktuális politikai kérdések: kiegyezés, alkotmánybiztosítékok, a választói jog reformja stb. szóba kerültek ez alkalommal, az legalább is nagyon valószínű. De hogy erről vagy arról mi volt a fenséges ur véleménye? arról a világnak legbenfentesebb

ujságírója sem tudhat egyebet pusztán kombinációnál. Ilyen merő kombinációk alapján aztán megtámadni őt és jövője alattvalói előtt rossz színben tünteti fel és népszerűtlenné tenni — szörnyű lelkeltenség.

A liberális sajtónak az is baj, ha tesz valamit a trónörökös, az is ha nem tesz. Az is baj, ha közénk jön, az is ha nem. Eddig azért támadták, mert — szerintük — nem törődött semmit az országgal, nem érdeklődött ennek az országnak és népének semmi komolyabb ügye iránt. Most, hogy érdeklődik, most meg ez a baj éppen s menten támadják, hogy beleavatkozik az ország ügyeibe.

És ha beleavatkoznék is?

Utóvégre addig is, míg a fején lesz Szent István koronája, — adja Isten, minél később legyen reá szükség! — addig is övé a jövő jogán valamennyire ez az ország és talán nem egészen mind egy neki, hogy milyen állapotban fogja ő azt egykor átvenni. És éppen azért talán most is van törvényeink szerint is, királyunk engedelméből is némi joga, hogy annak a jövő sorsára irányító befolyást gyakoroljon. Ha tehát beleavatkozik is királyunk és alkotmányunk által megengedett módon országunk ügyeibe, nem tesz egyebet, mint él törvényes és természetes jogával. Ez csak nem lehet ok a támadásra?!

Ugy látszik, nem is annyira ez a kö-

rülmény bántja a mi radikális lapjainkat, hanem egészen másutt kell ennek az okát keresni.

Egyik az, hogy bántja őket, hogy nem tudnak a trónörökös közelébe férközni s így nem tudnak róla olvasóiknak pletykálni. Ma is egyik komoly politikai lap csupán azért támadja, mert a trónörökös ő előttük rébusz, talány, nem törődik vele akármit irnak róla, nem nyilatkozik előttük, még csak cáfolatra sem méltatja őket.

Másik az a körülmény, hogy abból, ami a trónörökös ausztriai szerepléséből kiszivárgott, arra lehet következtetni, hogy konzervatív gondolkodású. És ez szörnyen bántja őket. Ők elvárják a trónörököstől is, hogy liberális és ha nem is szocialista, hát legalább demokrata legyen.

A legfőbb ok pedig az, hogy a mai liberálisok és még inkább demokrata satellesek, minden tekintélynek a lejáratására törekednek. Évtizedek óta észleljük ezt az aknamunkát. Ez már azonban, mikor nem átalják támadni azt sem, kire birodalmuknak szent koronája vár s iránta minden legkisebb ok nélkül ellenszenvet szítanak jövője alattvalói közt, — a magyar természettel össze nem férő perfidia s a könnyelműségnek és lelkeltenségnek legnagyobb foka.

„TISZÁNTÚL” TÁROZÁJA.

Tavaszi hangok.

(Idyll.)

Irtá: Maxim Gorkij.

Kint a kertben, szobámnak ablaka alatt verebek ugrálnak ide-oda a lombtalan, csupasz akácia-ágakon s nagy zajjal csiripelnek. A szomszédos ház gerincén egy tisztos koru varju gubaszt magában és a szürke madársereg csevegését hallgatva komolyan és helyeslőleg intget, bólintgat hozzá a fejével. A nap melegétől áthevített levegő minden egyes hangot behoz hozzám a szobába. Hallom a gyorsan tovaftató patak mormogását, az ágak gyenge zizegését, tudom, mit turbékolnak a galambpárok az ablak párkányán; a levegővel együtt a tavasz édes zenéje ömlik, hatol be a lelkembe.

— Csipp — csiripp! szólítja meg társait egy idősebb veréb. — Hát csak kibőjtöttük a telet ugy-e? Itt a tavasz megint? Igen hát! Csipp — csiripp! . . .

— Az bizony! Az bizony! — feleli rá legényesen és kényesen benyújtott nyakkal a varju. Ismerem már ezt az állatot jól, mint a rossz pénzt.

Előrelátó bölcs madár ez, keveset beszél csak s mindig csak jóváhagyólag. A természet butának alkotta varju nagyságot, azonkívül félnék és nyulszívű is, mint a többi varju mind. De a társadalomban előkelő helyet foglal el s

minden télen rendez valami jótékony mulatságot a szegény cinkék és galambok javára.

A veréb is jó ismerősöm nekem. Bárha külsőleg léha, könnyelmű, sőt szabad elvet valló fráternek néz is ki, alapjában véve jól tudja mégis, mi árt és mi használ önek. Látszólag tisztelettel ugrálja körül a varjut, de magában teljesen tisztában van afelől, amennyit ér ő kigyelme és minden pillanatban kész egy sereg csiklandós történetet feltálatni társainak a varju felől.

Az ablakpárkányon egy fiatal nyalka him galamb tipeg ide-oda félnék nősténye körül s forró szerelmet vall:

— Meghalok, elveszek, ha nem szeretsz! A bánattól . . . a családástól . . . meghalok!

— A pintyek, csizék itt vannak már. Tudja-e kigyelmed? Szól a veréb.

— Ugyan?

— Szüntelen fecsegnek, röpködnek. Borzasztó nyugtalan népség. Velük jöttek a cinkék is. Ezek oly vakmerők. Nem néznek semmi rangot és tekintélyt. Ez az udvari veréb . . .

Egy fiatal holló bujt ekkor elő a kémény háta mögül s szólt:

— Én parancsszóra észlelem, figyelem a többi állatot, földet, vizet, levegőt. A csizék a bekövetkező tavasz örömeire csicseregnek, hogy ujjászületik a természet . . .

— Csipp — csiripp. — Jaj de jól . . .

Szólt a veréb s a varju is fejével bólintott rá.

— Csak azt kell még hozzáadnom, hogy a csiz-sereg már is zavarosnak találja a forrás vizét. Sőt a szabadságról is ábrándoznak már.

— Eh, a fiatalság teszi azt. De nem veszélyes ám az ilyen. Én is voltam fiatal . . . De később más vendégnek engedett helyet ez a vágy . . .

A hárs ágai közt egy méltóságos pírók jelent meg. Hódolattal köszöntötte a többi madarat és kérdé: Ej uram, nem vesznek észre semmi új szagot a levegőben?

— Tavasz illat ez Excellenciás uram — felelt rá a veréb.

A varju kéjesen hajtogatta fejét jobbra-balra és gyengéden károgott egyet-egyed, mely hasonlított a báránybégetéshez.

— Igen — igen — az uhu, örökös diszpolgárunk is azt mondta tegnap. Csak vigyázzunk hát! Vigyázzunk! . . .

A kertnek egy hőmentes foltjára e közben egy pacsirta ereszkedett a tellegekből alá s ide-oda futkározva dudorászott magában. Körülbelül ezeket mondhatta:

. . . »S rózsás vidám mosolyával kioltja a nap az égbolt csillagait . . . A homály elsápad, reszket és szerte foszlik, mint a hópehely a nap-sugártól. Ah, milyen édes vágygyal és megkönynyebbültlen ver a szív odabent, hogy lelkendezik örömeiben, várva a nap feljöttét, a hajnalpírt, a napvilágot, mely magával hozza a fényt, a szabadságot! . . .

— Micsoda fajta madár ez? Szólt a pírók hunyorgatva.

— Pacsirta uram — magyarázta a holló.

— Költő is, Excellenciád! — tette hozzá a veréb udvariasan.

A pírók egy oldalpillantást vetett a költőre s rikácsolá:

Politikai hírek.

Apponyi a helyzetről.

Fővárosi tudósítónk jelenti: A Ferencvárosi függetlenségi-párt ma este Üllői-uti helyiségében kerületközi párt-vacsorát rendezett, melyre Apponyi Albert gróf kultuszminisztert is meghívta. Apponyi több függetlenségi képviselő kíséretében jelent meg a pártvacsorán, melyen rendkívül fontos kijelentéseket tett a helyzetről.

Apponyit megérkezésekor a Ferencvárosi függetlenségi-pártkör elnöke üdvözölte, majd Ballagi Aladár orsz. képviselő tolmácsolta a polgárság bizalmát és ragaszkodását, kifejezést adott abbéli reményének, hogy a miniszter tájékoztatni fogja a pártot a politikai helyzet rendkívül fontos kérdéseiről.

Apponyi Albert válaszolva az elhangzott beszédekre, lényegében ezeket mondta:

— Mindenekelőtt háláját fejezi ki a feléje áramló bizalomért és szeretetért. Elmondotta azután azokat a válságos körülményeket, amelyek közt a jelen kormány tagjai a kormányzás súlyos feladatára vállalkoztak. A jelen kormány tagjai nem olyan emberek, akik futottak a hatalom után és kapaszkodtak érte. Az egész nemzet osztatlan bizalma és szeretete kísérték, mikor a kormányzás feladatait az ország érdekében elvállalták. A jelen kormány tagjai megváltásnak fogják tekinteni azt a pillanatot, mikor a vállalt feladatokat úgy teljesítették, hogy a nemzet bizalma változatlanul megmaradjon irántuk. Ahova ez a kormány az országot vezetni fogja, az az egyenes és hasznos ut.

A kiegyezés felől kijelenti, hogy a kormány méltányos és hasznos kiegyezést fog kötni az országnak. A kiegyezési tárgyalások folyamán egy pár elvi szempontot vetett el, melyek az ország anyagi előnyére fognak szolgálni. A politikai helyzet még függő kérdéseiről az országgyűlésen fog a kormányelnök részletes tájékoztatást és felvilágosítást nyújtani az ország közvéleményének.

Az általános választójogról kijelenti, hogy az már készen van. Andrássy Gyula gróf külügyminiszter az általa kidolgozott javaslatot már a legközelebbi napokban vagy hetekben meg fogja küldeni miniszter társainak. Kijelenti hogy az általános választójog megvalósítása parlamenti szükség, de a kormánynak lesz rá gondolja, hogy az állam nemzeti jellegét benne megővja.

Leirhatatlan lelkesedés fogadta Apponyi kijelentéseit, akit szinte tüntető melegséggel ünnepeltek a pártvacsorán.

Apponyi beszédével holnap az összes lapok foglalkozni fognak.

A minisztertanács.

Budapestről jelenti tudósítónk: Délelőtt 10 óra óta folyik a minisztertanács a miniszterelnökségi palotában, melyen a fővárostól távollevő honvédelmi miniszter kivételével a kabinet valamennyi tagja részt vesz. A miniszteri tanácskozáson a folyó ügyeken kívül a kiegyezés dolga is szóba került. A tanácskozás a késő délutáni órákig kinyult. Befejezte után Wekerle ebédet ad, melyen a kabinet tagjai vesznek részt.

A pénzügyi válság.

Az osztrák-magyar bank főtanácsának ülése.

Budapest, szept. 27.

Mint a Bud. Tud. jelenti, az osztrák-magyar bank főtanácsa Bilinszky lovag elnöklésével ma ülést tartott, melyen a főtanács a legújabb hitelviszonyokkal, különösen a magyar gazdasági terület tulsokat vitatott hitelviszonyaival is foglalkozott. A banknak budapesti igazgatósága, melynek különös feladata éppen a magyar hitelviszonyok és gazdasági élet megfigyelése, már a tegnapi ülésen megállapította, hogy nincsen semmi ok arra,

hogy a magyar pénzügyi piacot és helyzetét aggasztónak mondjuk. A reális alapokon nyugvó vállalatoknak egyáltalában nincs okuk semmi aggodalomra. A bank főtanácsa megállapította mai ülésén, hogy a hitelviszonyok világszerte az utóbbi időben nemcsak jelentékenyen javultak, hanem a nagy nyugati piacok már bizonyos megnyugvást tanúsítanak.

Rimler Károly és Mezey Mihály.

— A mai jubileum. —

Nagyvárad társadalmá szerény, de annál bensőségesebb jubileumot ül ma, midőn az elismerés és tisztelet koszorúját nyújtja azon két férfinak, akik évtizedek óta buzgó munkái a közérdeknek s akik fáradhatlan buzgalommal törekedtek a város szellemi és anyagi érdekeinek fejlesztésén.

A legszebb jutalom a polgártársak hálás elismerése, s akiknek ma nyújtja ezen elismerést Nagyvárad polgársága, önzetlen tevékenységükkel mutatták meg, hogy méltók arra a tisztelet és szeretetre, amelyivel a város minden elfogulatlan polgáránál találkoznak.

Rimler Károly polgármester egy negyedszázad óta szolgálja Nagyvárad város közügyeit s mintha a közben elért hivatali fokozatokon a munkakedve, buzgalma is fokozódott volna, mind nagyobb ambícióval, nemes törekvéssel igyekezett a növekvő terhekkel és felelősséggel megállani a helyet azon a ponton, ahova a város törvényhatóságának bizalma állította. A 25 évnek nagyrészt rendkívül fontos, sok erélyt, előrelátást és tapintatot igénylő nehéz állásban töltötte el s mindég megtalálta azt a helyes utat, amely megfelelt a közérdeknek, a város közönsége érdekeinek.

Mint ifju került Nagyvárad város közigazgatásához s ugyszólván ott érvényesítette tudását, tevékenységét; a város modern fejlődésének minden mozzanatában kivette a részét, míg a polgárság ügyeinek élére állította.

— Ej ha, milyen szürke közönséges jószág! Ugy-e bár a napról és szabadságról volt valami mondani valója ő kelmének?

— Parancsára — szólt a holló. Felláztatja ez a többi madarakat és teljesíthetetlen vágyakkal fertőzi meg a lelkeiket.

— Igazán megrovásra érdemes a cselekedete... de meg ostobaság is.

— Igen helyesen beszél jó uram, — szólt bölcselkedve a veréb. — Csakugyan kész ostobaság, amit a pacsirta tesz. A szabadság olyan határozatlan, elérhetetlen fogalom, olyan valami, mit nem lehet megmarkolni, akárhogy akarunk is.

— Hisz, ha nem csalódom, egy időben, Ön is ezen a hitvalláson volt.

— Csak... ugyan! Csak... ugy... an! Károgt a varju.

A veréb zavarba jutott: »Valóban nagyon jó uram, valamikor én is a szabadság híve voltam, de vannak enyhítő körülmények, amiket magam mellett felhozhatok.«

— Hogy értsük ezt?

— Ilát ugy, hogy egyszer bő ebéd után, benyomása... azaz nyomása alatt a borgőznek... Hát igen no!... de akkor is csak bizonyos korlátok közt szegődtem az eszme hívei közé.

— Mit akar ezzel mondani?

— Azt, hogy így szóltam:

— Éljen a szabadság!

Azonban rögtön hozzátettem csendesen, hogy: de csak a törvény határai között!

A pirók kérdő tekintetét vetett a hollóra.

— Igaz, ugy van! — erősítette a holló!

— Mint udvari veréb nem is foglalkozhatom komolyan a szabadság kérdésével, mert ez nem tartozik azon munkakörbe, melyet betölteni szerencsém van.

— Ugy van, ugy! — Károgt a holló. Neki mindegy minden, rá hadarja az igent, mint a szajkó.

Az utcán apró erek csörgedeztek tova s halk nótát dudoltak a folyamról, melybe pályájuk végén beleömlenek s erről, hogy milyen lesz a sorsuk azután:

— A gyors hullámok hátukra vesznek benünket s elvisznek a tengerhez. Majd a nap izzó sugarai szárnyán felemelkedünk az égbe, a fellegekbe. Csendes éjjen aztán gyöngyharmat gyanánt hullunk le alá a magasból, avagy eső és hópolyhek alakjába ereszkedünk le a földre.

A nap, az a pompás, gyönyörű tavaszi nap ugy mosolygott, ragyogott a derült égen, — mint az Isten jóságos ábrázata, mikor kedve telik a teremtésben, az alkotásban.

A kert egyik zugában, az öreg hárs valamelyik ágán egy csapat csiz tanyáz: egyikük lelkesülten énekel társainak valami dalt, melyet ugy csipett fel valahonnan hallomásból s mely a viharadáról szólt:

— A tajtékzó, haboszinű tenger felett viharfelhők tornyosulnak. A felhők és a tenger között ott libeg, uszik a levegőben a vihar-madár. Fekete villámnak nézné őt a szem. Majd a víz színét hasogatja, boronálja a szárnyával, majd az égnek szökik, mint a kilőtt nyíl, miközben egyre vijjog, egyre lármáz. S a fellegeknek öröme telik ebben a lármában; mert kiérzik belőle a vágy az orkán s a harag.

gyűlölet és a diadalmármor hangjának reszketését hallják benne.

A vihar szelét érezve nyögnek, sóhajtoznak a szellők, reszketve sűrögnek ide-oda s legjobban szeretnének a tenger fenekére bujni. És a buvár madarak szintén, mert félnek a menydörgés morájától. A pinguin hasonlóképpen lebujiuk kövér testével a sziklahasadékba: egyedül a sirály szállong, csapong bátran, büszkén a habok felett...

A felhők mindjobban sötétednek s egyre alább ereszkednek. A hullámok ugrálnak, táncolnak, mert ezek is örülnek, hogy jön már a vihar. A tenger ordít, a menny dörög, a felhők átkarolják a hullámokat, azután dühösen csapják oda a kemény sziklafalhoz.

Most van csak igazán elemiben a vihar madár. Mint egy démon, a vihar fekete démona röpköd a tenger színén: nevet és csuklik is egyszerre; nevet a felhőknek láttára és csuklik is egyszerre; nevet a felhőknek láttára és csuklik az örömtől, mely elfogja őt.

A szél élesen süvölt... harsog az ég... a fellegek kékje sötéten villog a vizpusztaság felett. S a tenger elkapja a lecsapó villámokat s kioltja tüzüket a mélységben. Azok pedig mint kígyók összecsavarodnak az örvényben s megcikkáznak mint egy tükör fényben odalent.

Nemsokára rá teljes erejénél kitör a zivatar. A vakmerő viharadár pedig szüntelen ott libeg a légből felhő és villám között, mint egy győzelmi hírnök, jelentve:

— Vigyázzatok emberek, állatok! Megjött az első zivatar!

Hogy mily buzgalmat, odaadást fejt ki mint polgármester, azt a város egész közönsége tudja s hogy elismeréssel és becsüléssel viszonozza, azt igazolja a mai ünnepség. Szélesebb körben, nagyobb keretben akarta Nagyváradi város polgársága ünnepelni *Rimler* Károly polgármester negyedszázados jubileumát, de az ő szerénysége tiltakozott minden nagyobb ünnepeltetés ellen. Így is megnyilatkozik iránta a város polgárságának meleg elismerése és szeretete, amiben megtalálhatja munkájának legszébb jutalmát.

Mezey Mihály kir. közjegyző, társadalmi életünk vezéralakja a másik ünnepelt. Három évtized óta fejt ki elismerésre méltó buzgalmat. Minden nemesebb irányu társadalmi mozgalom életű lelke volt e három évtizedeken át. Nemcsak a városi közügyek intézéséből vette ki e hosszú idő alatt részét, hanem a humanizmus szolgálatában álló egyesületek működésének sikere is összenőtt az ő buzgó, a fáradságok elől soha ki térő egyéniségével. Az atya által kezdeményezett és megalakított önkéntes tűzoltó egyesület élén működött úgy annak virágzó korában, mint utóbb, mikor a viszonyok nem kedveztek ennek a fontos, a polgárok vagyonszerzésének tekintetében elsőrangú intézménynek s még ebben a nehéz időkben is az ő akaratereje, buzgalma tartotta össze csupán önkéntes tűzoltó intézményünket. De van-e jótékony, vagy közhasznú egyesület Nagyváradon, amely sikerének tetemes részét nem *Mezey* Mihály agilitásának köszönheti? Az ő ügyeskedése öntött lelkesedést, bizalmat a cél iránt s szoktatta sikerhez Nagyváradi társadalmát. Nehéz volna elszámolni azokat az egyesületeket, amelyek minden vállalkozásukban nem az ő találékonyságába, népszerűségébe és fáradhatlan buzgalomába vetették bizalmukat. S mindezen tulajdonsága mellett szeretetreméltó, lekötözhető modora teszi még becsültebbé, tiszteltebbé *Mezey* Mihályt, akire el lehet mondani, hogy egész ember.

Mai ünnepelése szívből fakad s szerény, de jól megérdemelt jutalma három évtizedes eredményes munkának.

A két ünnepelt térfu életének főbb mozzanatait a következőkben ismertetjük:

Rimler Károly 1857. augusztus 23-án született Békés-Csabán. Édes atya: néh. id. *Rimler* Károly majdnem 40 évig volt a nagyváradi ág. evangélikus egyház lelkésze, s 1900. évben halt el. Édes anyja szül. Sztraka Emilia jelenleg is él Nagyváradon fiánál, az ünnepeltnél. Tanulmányait B.-Csabán és Nagyváradon végezte s ügyvédjelölt lett. 1880-ban mint napidíjas nyert alkalmazást Nagyváradi városánál s kineveztetett egyben tiszteletbeli aljegyzővé. Azután önkéntes lett. Csakhamar 1882-ben okt. 1-én mint fogalmazó, *Kautzner* halála után a katonai ügyek vezetésével bízott meg. 1884-ben I. oszt. fogalmazóvá választott. 1890-ben *Serényi* Gusztáv nyugalmába vonult, s az így megüresedett főkapitányi állásra nevezte ki b. *Döry* József főispán, aki felismerte *Rimler* Károlyban a kiváló előnyöket s buzgó hivatalos tevékenységet. Egy évtizedet töltött a nagyváradi rendőrség élén s azt újjászervezte. Az 1900. év szeptember 13-án főjegyzővé, majd

két év múlva 1902. március 20-án polgármesterré választott.

Mezey Mihály Nagyváradon született 1847. május 26-án. Iskoláit Nagyváradon, a jogot részint Nagyváradon, részint Bécsben végezte. 1872-ben Biharmegye aljegyzőjévé választották s a közjegyzői intézmény életbeléptetése után 1874-ben Abauj-Szántóra kir. közjegyzőnek nevezetett ki; 1880-ban helyeztetett át mint közjegyző Nagyváradra. Amint édesatyja már korábban Nagyváradon szervezte a tűzoltóegyletet, úgy ő Abauj-Szántón működése alatt szervezett önkéntes tűzoltó-egyletet s annak főparancsnokává választott. Mikor áthelyeztetett Nagyváradra, átvette atyja örökét s a bizalom az itteni önkéntes tűzoltó-egylet élére állította. *Mezey* Mihály 1874-ben házasságra lépett *Bulyovszky* Erzsébettel, *Bulyovszky* József kir. járásbíró nagyműveltségű leányával, azonban szerető neje 1886-ban elhunyt. Azóta *Mezey* Mihály tevékenységének tulnyomó részét a köznek szentelt s fáradozásának nyomán siker és eredmény fakad.

A városi tisztviselők tisztelgése.

A polgármester jubileumi ünnepsége legközvetlenebbül a városi tisztikar házi ünnepe. A tisztikar ma, szombaton délelőtt 11 órakor tiszteleg *Rimler* Károly polgármester előtt.

A tisztikar szeretetét, ragaszkodását s meleg üdvözlését *Dús* László v. főügyész, a tisztikar legrégebb tagja tolmácsolja az ünnepelt podeszta előtt.

A fáklyás zene

A nagyváradi önkéntes tűzoltó-egylet az együttes jubileum alkalmából este fél 7 órakor fáklyászenét rendez az ünnepelték tiszteletére. Első sorban *Mezey* Mihály főparancsnok lakása elé vonulnak, ahol *Diósi* Soma alparancsnok tartja az üdvözlő beszédet. Innét *Rimler* Károly polgármester lakásához vonul a menet, akit mint a tűzoltó intézmény meleg pártfogóját üdvözlönek.

A fáklyásmenetre vonatkozólag a tűzoltó-egylet parancsnoksága a következő felhívást adta ki:

A nagyváradi önkéntes tűzoltó-egylet *Rimler* Károly polgármester urnak 25 évi szolgálati és *Mezey* Mihály ur 30 évi főparancsnoksági évfordulója megünneplése alkalmából elhatározta, hogy a két ünnepeltnek f. évi szept. 28-ik napján fáklyásmenetet rendez, amelyben Nagyváradi polgárságát résztvenni, ezennel felkéri.

Gyülekezési hely: Olaszi plébániai templom előtti térség, ahonnan a menet az ünnepeltékhez elindul.

A parancsnokság.

*

A dizlakoma.

A fáklyás zene után a tűzoltó-egylet tagjai a Kert-uteán levő Nemzeti-szállodában, a polgárság pedig a Pannónia éttermében gyűl össze társasvacsorára.

A polgárság bankettjén lesznek az ünnepi felköszöntők. A városi tisztikar nevében *Darvassy* Lajos tanácsnok köszönti fel a polgármestert.

Az érkörtvélyesi katasztrófa.

Tegnap számunkban megemlékeztünk arról a borzalmas katasztrófáról, mely Érkörtvélyes állomáson történt. Ujabbán a következő értésüléseket vettük.

Hol és miért történt a katasztrófa.

Érkörtvélyes egy kisebb állomás, hol csupán egy ór tesz szolgálatot. A vonatok kivételes esetben állnak meg előtte. Ilyen kivételes ok miatt állott meg itt tegnapelőtt éjjel a vegyesvonat. A sok utas és a sok gyorsáru felrakása a kelletnél hosszabb időt vett igénybe s a vonat még akkor is ott tartózkodott az állomáson, mikor Érmihályfalva a másik vonatnak, egy tehervonatnak indulását jelezte.

A két vonat közlekedése közt csupán tíz perc különbség volt. Ez a kevés idő hamarosan elenyészett a hosszas kezelés alatt s a tehervonat csakhamar utolérte a vegyes vonatot.

A közeledő veszély elhárítására az állomáson levő személyzet minden lehető elkövetett. Az álló vonatot fedezve a szokásos jelzésekkel megállásra akarták bírni a sebességgel haladó tehervonatot. A tehervonat mozdonyvezetője, mint a vizsgálat során megállapították, a kritikus időben aludt és így nem vette észre a vegyes vonat jelző lámpáját. Ehez járult még az is, hogy a vegyes vonatot Érmihályfalváról hamarabb indították el, mint kellett volna.

Vonatok összeütközése.

A következmény rettenetes volt. Az állomáson álló vegyesvonat utolsó kocsija egy III. osztályu személykocsi, darabokra zúzódott. Szerencsére ebben utas nem volt. Az előtte levő személykocsik kisiklottak és kevéssé meg rongálódtak. Ezekben ültek azok az utasok, akik megsérültek.

Borzalmasabb képe volt a tehervonatnak. Tíz kocsija kisiklott s a földön mély barázdát szántva, egymásra torlódva, darabokra tört. Az összeütközés pillanatában a személyzet leugrott a vonatról a vonatvezető és egy fékező kivételével, akik könnyebb természetű sérülés árán menekültek meg a veszedelemből.

|| Az állomáson zavar keletkezett, melyet a sebesültek segélykiáltása csak fokozott. Ebben a nagy zavarban időbe telt, míg a veszély elmúltával a kedélyek lecsillapodtak és hozzáfogtak a mentéshez. A sebesülteket, kik közt két súlyosan sérült is volt, egymás után emelték ki a kocsikból s az ór lakására szállították.

Kik sebesültek meg?

A végzetes katasztrófának tizenkét sebesültje van. Ezek közt a legsúlyosabb Fehér Bálint reszegepiskóti iparos feleségéé, a kinek jobb lába a combtöbén tört el. Azután Madar Béla Budapest, Agteleki-utca 5. sz. alatti kiskereskedő, aki bal válperecén szenvedett igen súlyos zúzódást. Könnyebben sérültek meg: Erdélyi Jánosné, reszegepiskóti földmives felesége és Emilia leánya, Mészáros Domokosné, nánási állomásmálházó felesége, Rosenbaum Simon nagyváradi magánzó, Lipinc Hermann Budapestről, Kaufmann Farkas és Schwarc Lajos Nagykárolyról, Markovics Samu Nagyszőlősről, végül Kepfel Arthur bécsi utazó.

Az érmelléki Kereskedelmi és Ipari Részvénytársaság
borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.

A vizsgálat.

A szerencsétlenségről Debrecenbe érkezett első hírek után Uhlarik Béla üzletvezető, Motesiczky Hugó titkár, Berényi Lajos felügyelő és Radó József főellenőr külön vonattal siettek a helyszínére. Sürgősen intézkedtek a megzavart forgalom helyreállítására. A sérülteket orvosi kezelés után az általuk kívánt helyre szállították. Az első intézkedések után nyomban megindították a vizsgálatot és Keresztényi Gábort, a tehervonat mozdonyvezetőjét, mint akinek hanyagsága idézte elő a szomorú végű balesetet, állásától felfüggesztették.

A megzavart forgalom az esteli órákban ismét helyreállt. Az esteli gyorsvonat már átszállás nélkül haladt keresztül a végzetes helyen.

Pénzhamisító cigányok.

Elfogott cigány karaván.

A kóbor cigány nép ugyátszik nemcsak az üstöltöshöz és a rabláshoz ért, hanem a finomabb munkákra is vállalkozik, melylyel az államot károsítja meg. Ez a munka a pénzhamisítás munkája.

Még ugyszólván be sem fejeződött az egyik pénzhamisító banda ügyében a vizsgálat, melyről tegnapi számunkban megemlékeztünk és tenkei tudósítónk már is egy újabb banda üzeméről ad hírt a következőkben:

A pénzhamisítóknak legkritikább válfajával találkozott tegnap a beéli csendőrség, mely régebb idő óta kíséri figyelemmel a gyakran előforduló hamis egykoronás pénzeknek forgalomba jövetelét, azonban eredménytelenül, mert míg a hamisítványok egy időben egy helyen fordultak elő és a csendőrség ott kezdett nyomozni, a tettesek megsejtették a bajt és beszüntették ott a munkát.

A tenkei járásban rétegesen szétszórta fordultak elő hamis pénzek, minek következtében a csendőrség nem is tudott kellő határozottsággal nyomozni. A pénzhamisítóknak eddig tudniillik az volt a szokásuk, hogy egy állandó központból bocsájtották ki gyártmányukat, minek folytán a nyomozati eljárást is megkönnyítették, mert a nyomok rendszerint a tett helyre vezettek össze. A jelenlegi esetben azonban másképp történt, mert a pénzhamisítók műhelyét nem lehetett feltalálni, mert annak rendes tartózkodási helye nem volt.

A nyomozatok során igen sok ember került gyanuba, azonban megfelelő adatok híján nem lehetett ellenük a vizsgálatot megindítani. Végre is egy feljelentés vezette az igazi nyomra a csendőrséget.

Tegnap délelőtt Nagy csendőrőrsvezetőnél jelentkezett Bonkse György erdőőr és feljelentette a község határában lévő cigánykaravánt pénzhamisítás miatt. Bonkse előadta, hogy a cigányok tőle 300 koronát kértek oly feltétel alatt, hogy ők ennek ellenében 600 hamis koronát tognak adni. Ő azonban a cigányok ajánlatát nem fogadta el.

A feljelentésre Nagy őrsvezető harmadmagával a cigányok elfogására indult. A község határában azonban a cigányoknak híruk sem volt, mire hozzá fogtak üldözésükhöz.

A csendőrök Tenke és Görbed községek között országúton utólérték a cigányokat és megadásra szólították fel őket. A cigányok nem ellenkeztek, mire a csendőrök a három

kocsiból álló karavánt bekisérték Tenkere. — Tenkén megmotozták őket és a kocsikban elrejtve a pénzhamisításhoz szükséges eszközöket mag is találták.

A kocsikban a különböző fémekből meg lehetős mennyiséget találtak, melyekből a pénzt gyárthatták. E mellett szólanak a finom szerzőmök, melyekkel azokat kidolgozták.

A motozás alkalmával egy darab hamis koronást találtak a cigányoknál. Igen erős a gyanu, hogy a cigányok valamelyik község határában elásták az eddig gyártott pénzeket és innen akarták annak idején előhozni azokat, hogy jó pénz ellenében forgalomba hozhassák.

A cigányokat a csendőrök a tegnapi nap folyamán még az őrségen tartották, hol kihallgatták őket. A mai nap folyamán a járásbírósnak fogják adni a pénzhamisító barna legényeket.

UJDONSÁGOK.

* **Lányi püspök bérma-uton.** Dr. Lányi József tinnini püspök, nagyvárad kanonok két hétre Udvarhely megyébe utazott, ahol a gyengélkedő gr. Mayláth Gusztáv erdélyi püspök helyett bérálni fog.

* **A szegedi Erzsébet-szobor leleplezése.** Mint fővárosi tudósítónk jelenti, a szegedi Erzsébet királyné szobor leleplezési ünnepén e hó 29-én a kormányt Apponyi Albert gróf, Andrássy Gyula gróf, Günther Antal és Zichy Aladár gróf miniszterek fogják képviselni. A miniszterek holnap délután 2 óra 25 perckor utaznak el Szegedre a nyugati pályaudvarról.

Az Erzsébet-szobor leleplezési ünnepével kapcsolatosan több reggeli lap azt írta, hogy a király képviseletében megjelenő József kir. herceg az ünnepség programjából több pontot törölt. Ez azonban álhír, mert mint a Bud-Tud. illetékes helyről nyert meghatalmazás alapján jelenti. József kir. herceg az eléje terjesztett programot minden változás nélkül jóváhagyta, abból egyetlen egy pontot sem törölt.

* **Betiltott népgyűlés.** Trencsénből jelentik: A Vágnyhelyre szeptember 29-ére hirdetett tót népgyűlés megtartását a vágujhelyi főszolgabíró azon indoklással tiltotta meg, hogy a bejelentést aláíró egyének személyében a rend fentartására nem talált elég biztosítékot.

* **A tifusz és Nagyvárad utcái.** Elmult a nyár, nem lesznek olyan forróságok, nem is kell már olyan gondot fordítani az utcákra. Így gondolkozhatnak az illetékes egyének, kiknek hivatásuk lenne e város utcáinak tisztántartásáról gondoskodni. Más években ez a hanyagság nem volt oly félelmes, mint az idén és akkor nem is tűnt úgy fel, mint most. Most ugyanis az ország levegője bacillusok milliárdjával inficiálva, melyek minden legkisebb szennyben alkalmas fészket találnak arra, hogy megtelepüljenek és megkezdjék pusztításukat.

— Különösen a tifusz, mely a szomszédos Debrecen és Arad városokban pusztít, nagyon alkalmas arra, hogy itt is fellépjen. Nézzünk végig a városon és megtaláljuk ezeket a fészkeket hol megtelepülhet majd minden utcában. A legtöbb utca árka telve van szeméttel, poshadt vízzel, mely már valóságos zöld posvány. Ilyen például az Uri-utca, vagy a Templon-tér. — Itt a sertések legelnek és felturva a földet

valóságos szemét dombot csinálnak. Katonavárosnak ez a kis tere olyan mintha kint volna valahol Bombai mellett. A takarítás itt is nagyon szükséges. Általában nem volna fölösleges munka, ha a hatóság a kellő óvintézkedéseket megtenné legalább a tisztaság terén az egész városra nézve.

* **Esküvő.** Az olasz plébánia templomában ma fényes esküvő fog végbemenni. Ugyanis a leányvilág egyik előkelő tagját, Pékánovits Margitot fogja oltárhoz vezetni dr. Ormay Lajos nagyszalontai fiatal ügyvéd. Az esküvő déli fél 12 órakor lesz.

* **A bedői község háza.** A főjegyző legutóbb tartott hivatalvizsgálata alkalmával elrendelte Bedő községében, hogy a jelenlegi rozoga és szűk község háza helyett újat építsenek. A képviselőtestület azonban a legutóbb tartott ülésen kimondotta, hogy nem épít új község házat, mert nem rendelkezik a megfelelő perizzel. A határozatot tegnap küldték be az alispáni hivatalhoz.

* **Áthelyezett ipartelepi központ.** A beéli járásban fekvő botfeji ipartelep intézősége ez ideig a járás központjában Beélben volt, ami igen sok kellemetlenséget okozott. A munkásoknak ugyanis minden fizetés alkalmával be kellett menni a telepről a központba hogy pénzüket megkaphassák. E miatt már többször volt elégedetlenség a munkások között, még pedig olyan arányokban, hogy veszedelmes elfajulásoktól lehetett tartani. A Lendler-cég, mely legjobban volt érdekelve, most mint értesülünk a központi irodát Beélben Botfejre helyezte át és azóta nem is fordultak elő nagyobb kellemetlenségek.

* **Minta szüret.** A bihar diószegi vin-cellérképezde a jankafalvi állami amerikai szőlőtelepen október 17-én mintaszüretet rendez, amelyen bemutatja a szüretelés helyes és szakszerű kivételét, a modern szüretelő eszközöket, gépeket. Az igazgatóság kéri, hogy a szőlőbirtokosok minél nagyobb számban jelenjenek meg a mintaszüreten.

* **A sebes hajtás ellen a rendőrség a következő figyelmeztetést adta ki.** Az érvényben levő bérkocsi rend- és árszabály 20. §-a így szól: Hajtani a városban csak mérsékelt ügésben szabad, házakból ki vagy behajtás az utcákba való kanyarodás alkalmával, kereszt utcák előtt, úgy hidakon, valamint mindenütt, hol a közlekedés szűk, csak lépésben szabad hajtani. E tilalom áthágóit ugyanezen rendszabály 22. §-a 4 koronától 100 koronáig illetve 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel és 15 napig terjedhető elzárással rendeli büntetni. Dacára ezen fenálló tilalomnak, naponta ismétlődő panaszok érkeznek hozzánk, hogy a kocsisok sebes hajtásuk révén valósággal veszélyeztetik a járó-kelők közönség testi épségét. Figyelmeztetem a kocsis tulajdonosokat, hogy kocsisaikat e tilalom szigorú betartására szorítsák és különösen meghagyják nekik, hogy a szűkebb utcákban (Szent János-utca stb) csak lépésben hajtssanak, mert közlegeimet utasítottam, hogy a gondatlan hajtáson ért kocsist, ennek megbüntetésére végett haladéktalanul előállítsák. *Rendőrfőkapitány.*

* **Tenkén kiirtják a kutyákat.** Tenkén az utóbbi időben oly nagymérvben lépett fel a veszettség a kutyák között, hogy a legnagyobb óvintézkedések dacára is a községnek kö egészségügyi állapota veszélyeztetve volt. A főszolgabíró a sok óvintézkedés hiába valóságáról meggyőződve, most rendeletet adott ki, hogy a járás központjában minden kutyát ki kell pusztítani. Az ottani gypmester már meg is kapta az erre vonatkozó rendeletet, a

melynek értelmében a mai nap folyamán hozzá fog annak végrehajtásához.

*** Megtébolyodott magyar tudós.** A magyar tudományos világ körében nagy szomorúságot okozott ma az a hír, hogy Fialovszky Lajos dr. híres magyar növénytudós megtébolyodott, úgy hogy a 62 éves öreg tudóst elmentő intézetbe kellett szállítani. Dr. Fialovszky a Markó-utcai gimnáziumnak volt hosszú ideig tanára a fővárosban, azonban idegessége már oly fokra hágott, hogy az elmúlt évben visszavonult a tanári pályától. A híres tüvéstudós apjával vándorolt be keleti Galiciából hazánkba és itt szívós magyarrá lett. Nagy érdemei vannak a botanika tudománya körül, a botanikus műszavak átmagyarítása főleg az ő dicséretes műve volt. Már tanár korában az iskolán kívül alig érintkezett emberekkel, miglen életutása tébolylyá fokozódott.

*** Gyermekelőadás az Urániában.** Ma délután 4 órakor ismét félhelyáru gyermekelőadás lesz az Uránia mozgófénykép-színházban. Ezen az előadáson a felnőttek is a helyárak felét fizetik. Este az új műsor bemutatása. Az új képsorozat 12 pompás új képből áll és méltán számíthat a közönség tetszésére. Kedvezményes bérletjegyek az Uránia pénztáránál bármikor válthatók.

*** Osztályosorsjáték.** Az osztályosorsjáték mai húzásán a következő számokat húzták ki nyereménnyel:

10000 koronát nyertek: 4091 60812 64887 84623.

5000 koronát nyertek: 8706 16273 27886 86247 98255.

2000 koronát nyertek: 100 3407 11559 73973 14967 20542 20919 21213 31703 32071 32811 35823 30867 38335 33546 48172 52318 53273 54080 69064 73409 74506 82565 87284 87971 90963 94171 94566 96035 66099 99274 102248 103185.

1000 koronát nyertek: 2737 3056 5462 5973 6635 7889 10004 15131 30676 20727 33401 33466 33540 35630 36185 38718 40206 41411 41823 41834 46411 50248 51085 51607 52596 53819 54392 54508 54713 59540 60031 63800 64754 64845 63587 70224 74328 70080 79908 81303 84326 86514 97283 88601 92802 101706 102260 103769 105355 145544 107460 108748 114343 115833 119286 119394 124497.

A többi kihuzott számok 500 és 200 koronát nyertek.

*** Találtak egy zálogjegyet és egy női kézi táskát** erszénnyel, néhány fillér pénzzel és egy zsebkéssel. Igazolt tulajdonosaik átvehetik rendőrség I. emelet 7. számú szobában.

TANÜGY.

Az iparoktatási bizottság ülése.

A nagyváradai iparoktatási bizottság tegnap délután ülés tartott, amelyen több érdekes tárgy került elintézésre. Christoné Dus Ilona az általa felállított háztartási (főző) iskola anyagi támogatását kérte a várostól s a tanács az iparoktatási bizottságtól kért véleményt. A bizottság dr. Mártonffy Marcell, Szücs Izsó és Óváry Lajos tagokat küldte ki, hogy győződjenek meg az iskola viszonyairól s ennek alapján mond a bizottság véleményét. Legfontosabb volt az ipariskola igazgatójának jelentése, hogy a bizottság öt év előtti kérelmére a keresk. miniszter most egy 8 lóerejű villamos motort küldött, hogy motorkezelési tanfolyamokat

rendezzen a bizottság. Egyelőre csak a motorkezelésből rendezhetnek tanfolyamokat, mert a segédgépekről a miniszter nem intézkedett. Mivel a kisiparosság nem bír kellő jártassággal a motorok kezelésénél s ebből tetemes kára származik, a motor kezelési tanfolyam felállítását mielőbb kéri az igazgató. A tanítás nem kerül költségbe, mert azt a segédek továbbképző tanfolyamán a fémipari rajzot tanító tanerő látná el. A berendezés azonban 3-4 száz koronába kerül, amire a bizottság nem rendelkezik fedezettel. Felkéri a városi tanácsot, hogy a berendezés költségeit fedezze.

EGYESÜLETEK.

A Fehér-Kereszt egyesület ülése.

Amióta az állam átvette a gyermekmenhely fentartását, a nagyváradai Fehér-Kereszt egyesület működése stagnál. Pedig a két intézmény működése nem egy és ugyanaz, mert amíg az állami gyermekmenhely csak az elhagyottá nyilvánított gyermekekről gondoskodik, addig a szegény gyermekek gondozása körül tág tere van a Fehér-Kereszt egyesületnek az áldásos tevékenységre. Sok földhöz ragadt szegény család gyermeke megmenthető volna az életnek, ha némi gondoskodásban részesülne. A Fehér-Kereszt különösen a csecsemők részére tejeszálással szolgálhatná az embetbaráti célt. Ha csak 30-35 csecsemőt látna el naponként tápláló tejjel, nagy szolgálatot tesz az emberiségnek. Anyagi tehetsége azonban erre sincs az egyesületnek, mert kevés a tagja s az évi tagdíj csak 2 korona. Most ismét megakarná kezdeni tevékenységét ilyen irányban az egyesület s számít úgy a város, mint a társadalom áldozatkészségére. Nagyvárad közönsége mindég felkarolta a nemes, emberbaráti célt s bizonyára most is meghozza áldozatát a jótékonykodás oltságára. A további működés felett tanácskozott tegnap a Fehér-Kereszt egyesület választmányá.

SZINHÁZ.

A hét műsora

Szombat: Vig özvegy.
Vasárnap d. u. Tancos regiment, este Hajduk hadnagya.
Hétfőn: Az ördög.

Az első előadás.

Végre itt vannak! Így sóhajt ma föl minden ember, ki Thalia csarnokának látogatója. Itt vannak a színészek. Es ma még azok is így sóhajtának fel, akik a múlt szezón végén unottan kiáltottak fel: bárcsak mennének már. Az orfeumok kaviarjához szokott gárda szintén kezd ébredezni és vágyó szemekkel tekint a színház felé, mert hiszen az ő megtépázott idegeiknek is mégis csak jobban esik egy kis finomság, egy kis művészi. Várja a színészeket a közönség és vágyott utánuk, de a színház is vágyott vissza, mert bármilyen rossz is egyszer-egyszer Nagyvárad közönsége, de azért a Szigligeti-színház mégis csak többet ér mint a gyulai aréna. Ma este hosszas, három és fél havi szünet után végre megnyílnak a színház kapui és viszont fogjuk látni színészeinket a világlejtelmes deszkákon.

Ma este kezdi meg előadásait a Somogyi gárda. Ma este a *Vig özvegy* kerül színre, melynek édes zenéjével a múlt évad alatt oly fényes sikert ért el a társulat. Ma fog bemutatkozni *Tóth József* a társulat új tenoristája. Vasárnap két előadás lesz a színházban. Délután

a *Tancos regiment* kerül színre, mely a múlt pótszezónak legérdekesebb és legkedveltebb darabja volt. Vasárnap este a *Hajduk hadnagya* adják. A darabban a hadnagy szerepét *Szedlő Gáspár* fogja játszani, aki most fog bemutatkozni, mint a társulat új baritonistája.

Hétfőn este szintén érdekes előadás lesz, amennyiben Molnár Ferencnek az *Ördög* című darabja kerül színre címszerepben *Tóth Elek*kel.

A mai valamint a holnapi előadások bérletszünetben lesznek. A bérletek csak hétfőn lesznek érvényesek.

TÁVIRATOK.

Fejedelemi vendégek Budapesten.

Budapest, szept. 27. Ferdinánd bolgár fejedelem, Wladimér orosz nagyherceg és neje kíséretében ma délután 1 óra 15 perckor a nyugati-pályaudvaron Budapestre érkeztek. A nagyherceg és neje az „Angol királynő” szállóba szálltak és holnap külön vonaton utaznak Bécsbe, ahol királyunknak lesznek vendégei. Ferdinánd bolgár fejedelem 1 óra 30 perckor külön vonaton még ma tovább utazott.

Megrohant pénztárat.

Budapest, szeptember 27. Győről jelentik, hogy az első győri takarékpénztár ma a kis betevők valóságos megrohanták és pénzüket kivették, mert az a hír terjedt el az intézetről, hogy a fizetéseket leállították. Moeller és Társa céggel üzleti összeköttetésben állott nagy összegek erejéig. A takarékpénztár a város legszolidabb virágzó pénztárat, mely a felmondott összegeket azonnal kifizette. Mint-hogy azonban az intézet igazgatósága a dologban tervszerű manővert sejt az intézet jóhírneve ellen, ismeretlen tettesek ellen megtette a büntető feljelentést.

Egy herceg halálos balesete.

Potsdam, szept. 27. Thurn Taxis Károly Gusztáv herceg, az első dragonos ezred hadnagya ma lakására menet a lépcsőkön elesett oly szerencsétlenül, hogy a szenvedett súlyos sérüléseibe néhány óra múlva belehalt.

A szászvárosi sikkasztás.

— Szenzációs fordulat. —

Budapest, szept. 27. Szászvárosról jelentik: Schuller Mór, a szászvárosi sikkasztó pénztáros már felgyógyult sebeiből, melyeket magán öngyilkos kísérletével okozott. A rendőrség ki is hallgatta és hír szerint Schuller beismerte, hogy a kezére bízott pénzekből mintegy 10-12 ezer koronát elsikkasztott, saját céljaira fordított. Minthogy azonban ennél több hiányzó összeget állapított meg a hivatalos pénztárvizsgálat, a hiányzó összegek tekintetében a vizsgálatot kiterjesztették és a nyomozás és vizsgálat lefolyása után a bűnös pénztárost át fogják adni a dévai ügyészségnek.

Budapest, szeptember 27. Ujabbán jelentik, hogy a szászvárosi sikkasztás ügyében ma váratlan fordulat állott be, mely az ügyet csak bonyodalmasabbá teszi. Ma megjelent ugyanis Acker Frigyes szászvárosi polgármester a számvizsgáló bizottság előtt és beismerte, hogy ahhoz a pénztárhoz, melyből Schuller Mór sikkasztott, neki is volt külön kulcsa, melyről senki nem tudott. A polgármesternek ez a vallomása a vizsgálatnak új irányt adott.

A haldokló badeni nagyherceg.

Budapest, szept. 27. Mainauból jelentik: A nagyherceg elhalálozását minden órában várják. A nagyherceg családja, valamint a nagyhercegi ház miniszteriumának elnöke, báró Marschall külügyminiszter a beteg körül tartózkodnak. Az éjjeli 11 órakor kiadott orvosi jelentés a következőképp hangzik: A nagyhercegnél este hirtelen a szivgyöngülés fenyegetően emelkedett. Sikerült ugyan lassanként némi csillapítást előidézni, a beteg állapota azonban még most is olyan, hogy a legrosszabbtól kell tartani.

Igazságszolgáltatás.

Meg akarta ölni a feleségét.

— A szocialista hőbort áldozata. —

A tegnapi esküszéki tárgyalás szomorú, megdöbbentő bizonyítást adott annak, hogy a szocialista tévtanok micsoda óriási erkölcsi kárt okoztak népünk életében.

Szabó Sándor székelyhidi fuvaros 18 éven keresztül békességben élt a feleségével, Varga Mariával nagy családja körében. Idővel azonban az ő lelkéhez is hozzá fért a szocialista hőbort, amely azután békeséges családi életét feloldta. A korábban iparkodó, józan életű emberből izgága, iszákos, verekedő ember lett úgy annyira, hogy felesége kénytelen volt vele a házassági közösséget felbontani és visszament a szüleihez.

Ettől az időponttól kezdve nemcsak a férfi súlyodt mind mélyebben az erkölcsi nyomorba, de kicsi gazdasága is elpusztult és egy napon Szabó Sándor arra ébredt, hogy nincsen semmije. Feleségét elütte rossz természetével, hitét, józan gondolkodását a szocialista hőbortokért áldozta fel, gyermekei anyjuk nélkül erkölcsi züllésnek indultak, és ami vagyont korábbi iparkodással szerzett, az is elpusztult.

Csupán lelkiismeretének mardosó kinja maradt meg számára.

Es a rossz lelkiismeret rossz tanácsot adott Szabó Sándornak. Revolvert vásárolt Nagyváradon avval a kétségbeesett szándékkal, hogy elpusztítja vele feleségét először, azután magamagát.

Ez év május 10-én reggel felkereste feleségét, akivel együtt elindultak hazulról. Alig értek a legközelebbi néptelen sikátorba, hirtelen előrántotta revolverét és hátulról az utcán kétszer rálőtt a feleségére. A megrémült asszony futásnak eredt és beszaladt Milotai Antal házába.

Az elvakult férj utána vetette magát az asszonynak és Milotai házában újra rálőtt a feleségére. Aztán letépte a földre a védtelen nőt és erővel el akarta pusztítani. Nagy nehezen tudták a közben odasiertt emberek a dühöngő ember kezéből kimenteni.

Szabó Sándor ekkor maga ellen fordította a gyilkos fegyvert, kétszer magára lőtt, de nem sok kárt tett magában, mert csakhamar felgyógyult a biharmegyei közokórházban.

A hitvestársa ellen elkövetett szándékos emberölés kísérlete miatt a kir. ügyészség perbe fogta Szabó Sándort, akit dr. Csulyok Béla törvényszéki bíró elnöklése alatt tegnap vont felelősségre a nagyváradai esküdtbíróóság.

A vádlott beismerte bűnét és avval védekezett, hogy az elkeseredés érte meg benne

gonosz szándékát. El akarta pusztítani felesége után magát is, mert mióta elhagyta a felesége, züllésnek indult maga is, családja is, elkallódott ami kevés vagyona volt.

A tanúk vallomásaiból kitűnt, hogy mindennek oka a szocialista hőbort volt, melynek a vádlott mintegy két év óta hívévé szegődött.

Ez a hőbort egészen hatalmába ejtette. Allandóan három szocialista újságot hordott magánál, abból mérgezte meg egész lelkületét, azok tették bűnös emberré.

Dr. Baróthy Pál kir. altágyész a bűnösség kimondását kérte az esküdektől, dr. Sarkadi Sándor ügyvédjelölt a vádlott beszámíthatatlanságát vitatva felmentő verdiktet kért.

Az esküdtek verdiktje a bűnösség mellett szólt, mire a bíróság 3 évi fegyházra ítélte a szocialista tévtanok szánalmas áldozatát.

NYILTTÉR.

Óvás!

Értesítjük a t. közönséget, hogy ismert gyártmányaink **egyedül és kizárólag**

REICHARD ÁRUHÁZA

cégnél kaphatók, miért is kérjük kalapszükséglet esetén azt onnan beszerezni.

Tisztelettel:

Pichler Antal,
cs. és kir.
udvari kalapgyáros.

Ita J. Henrik,
cs. és kir.
udvari kalapgyáros.

REGÉNYCSARNOK.

A rejtélyes kerékpár.

— Regény. —

Írta: **Daniel András.**

(Franciából.)

38

— De . . . — jegyezte meg Bardal — Ezt a kulcsot . . . hol találták meg? . . . Ugy tudom, a férj zsebében.

— Persze! . . . Malboisenének volt gondja rá, hogy azt visszategye oda.

A miniszter gondolkodott.

— Lássuk csak, édes Varouze . . . Ez megdöbbentő, amit ön itt nekem kimutat. Eleintén félttem, hogy szolgálatkészsége talán valami helytelen utra tereli. Megtámadni egy nőt, még ha a kormány érdekében is tesszük, szerintem utálatos dolog . . . De ön sajtószereven felnyitja a szememet. Való, hogy súlyosan terhelő bizonyítékok vannak a kis márkiné ellen. Annyira súlyosak, hogy igazán csodálkozom, hogy azoknak nincsen nyomuk a vizsgálatban.

— Annak is megvannak az okai.

— Minők?

— A köztársasági ügyész, ez a reakcionárius de Cardailles mindent el fog követni, hogy királyának unokatestvére ne legyen kompromittálva.

— De Gérault, a vizsgálóbíró?

— Általa tudok mindent. Neki leghőbb vágya emelkedni. Csakhogy habozik. Annyival inkább, mert meghazudtolva lenne az ügyészség által. Elfogatási parancsot bocsátani ki Malboise márkiné, született d'Ambarés Regine ellen, nem olyan könnyű, mintha egy szegény asszonyt kenyérlopásért becsuknánk.

— De mit akar hát Gérault?

— Annak bizonyosságát, hogy fedezni fogjuk, vele tartunk. Aztán azt, hogy a főügyész, kellő rendreutasításban részesítse Cardailles-t,

— És a főügyész?

— Oh! róla felelek.

Miután a miniszter egészen megdöbbenve hallgatott, Varouze folytatá:

— Tegyük fel, hogy ön visszariad Malboisné elfogatásától, de kényszerítheti magát erre a sajó hirohanása által. Engedje meg, hogy az előbb önnek elmondottakat közöljem néhány lappal. Meglátja, miként fognak mindjárt holnap kiabálni, hogy a Márkiné kétségtelesen bűnös és hogy a még régi regiméből való bírói karunk, különös módon elnéző a kékvérti szép hölgyek iránt.

Bardal nevetésben tört ki.

— Istenemre, ez jó kis háboruszkodás lenne. Egy köztársasági minisztert azzal vádolnak, hogy megöleti a korona bajnokait . . . Mi rájuk szabadítjuk a másik falkát, aki viszont azzal vádolja őket, hogy ők egymást gyilkolják.

Aztán elkomolyodva mormolá:

— Csak az a borzasztó, hogy nőről van szó.

— Bűnös nőről, — hangsúlyozta Varouze.

A miniszter a fejét rázta.

— És ha nem lenne az?

— Az ügyvédjének a dolga ártatlanságát bebizonyítani. Egyelőre azonban beszélni fognak róla. As emberek fele továbbra is bűnösnek fogja hinni őt. Hónapok mulnak el eközben és senki sem fog többé arra az őrált gyanúsításra gondolni, ami most zavarba hozza a kormányt.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, szept. 27.

Buza okt.	50 kilogrammonként	10.66
Rozs okt.	— — — — —	9.10
Zab okt.-re	— — — — —	8.10
Tengeri májusra	— — — — —	6.15
Tengeri jul.	— — — — —	8.31

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktözsde 1907 szept. 27-én.	
Magyar aranyjáradék 4%	111.20
Magyar koronajáradék 4%	93.20
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	82.30
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	93.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	95.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	139.—
Tisza szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	144.—
Osztrák járadék papirban	97.25
Osztrák járadék ezüstben	98.25
Osztrák járadék aranyban	116.—
Osztrák korona járadék	97.25
1860. oszt. államsorsjegyek	150.—
Osztrák-magyar bankrészvény	13.15
Magyar hitelbank részvény	750.25
Osztrák hitelbank intézeti részvény	652.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	660.—
20 frankos frankos (Napolendor)	19.12
Német birodalmi márka	117.77

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKIOS GYULA.

Árverési hirdetés.

A nagyvárad kir. törvényszék mint tkvi hatóság 14723—1907. tkvi sz. végzése által a kir. kincstár javára dr. Ehrlich Ignác nagyvárad lakos ellen a nagyvárad 2157. sz. betétben I. 1—2 sor 5955. 5956 hrsz. felvett ingatlanokra 1348 kor., továbbá a nagyvárad 2159. sz. betétben I. 1—4. sor 5815—5818. hrsz. felvett ingatlanokra 4806 kor. kikiáltási árban elrendelt árverés 1907. évi szeptember 30-án d. e. 9 órakor a nagyvárad kir. tszék árverelő helyiségében meg fog tartani.

Nagyvárad, 1907. szeptember 27.

Dús László,
városi főügyész.

!! Kiadó !!

Nagy Sándor-utca 8. sz. alatt

két udvari szoba

butorral, vagy anélkül
azonnal kiadó.

Papi ruhák.

Mint néhai Lobotka István hírneves volt papi szabónak tanítványa és hosszú ideig segédje bátorodom a nagyságos- és főtisztelendő papság becses figyelmét Kisfűrdő-u. 17. sz. alatti saját házamban megnyitott szabó üzletre felhívni, ahol mindennemű papi ruháknek színtartó, erős, jó szövetből való elkészítését jutányos árban elvállalom, s miután a szabást egy budapesti szabásztanártól tökéletesen elsajátítottam azoknak szakzerű előállításáról alkalma lesz minden megrendelőnek meggyőződni. — Vidéki megrendeléshez elég egy minta reverenda beküldése is; kívánatra azonban a helyszínére személyesen is kiutazom.

Becsés pártfogást kér:

VAJNOVSZKY KÁROLY

papi és polgári-szabó.

Nagyvárad, Fűrdő-utca 17. szám.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
Nagyvárad, Fű-utca 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.

Allandó raktár: háló, ebédlő
uri szoba és
szalon berendezések, mindennemű modern styl
szerinti. Vas, réz és hajlított fa butorok reudki-
vül nagy választékban. 20

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak.
Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen.

Hirdetések

felvételnek

ez a lap kiadóhivatalában.

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Értesíti a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3 legfeljebb 3-4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, honlyos (matt), színes fényképész-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **nerst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 1-5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári
árlámpák árak mellett

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

— *villamosvilágítási* —

orvátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, lámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetés ingyen.

Nem kell kékkő, Garantált Vetőmagcsáva — készen, poralakban kapható

Mezey János és Társa

fűszer- és csemege-kereskedése

Nagyvárad, Szent-László-tér.

Az őszi idény közeledtével, dúsan elláttuk üzletünket a legjobb **fűszer- és csemege-árakkal**, minélfogva téli bevásárlásokra üzletünk a legalkalmasabb.

**A legolcsóbb bevásárlási forrás, pontos és figyelmes
kiszolgálás mellett**

**Bornymó zsákok minden nagy-
ságban.**

Tisztelettel

Mezey János és Társa,

Telephon szám 249.

NAGYVÁRAD, Takarékpénztári épület.

Legfinomabb salonné petroleum 1 liter 16 kr.

Nagyvárad középiskolai Internátus.

Nagyváradon, a Tisza Kálmán-téri Elek-féle házban (9. sz.) folyó évi szeptember hó 1-én

gimnáziumi, reáliskolai, felső kereskedelmi
és polgári iskolai tanulók részére

az internátusban a második évfolyam nyílik meg.

Egyenkénti tanítás nevelő tanárok vezetése és ellenőrzése mellett. Szigorú korrepetálás és naponkénti kihallgatás a feladott leckékből.

Az intézet a város leg egészségesebb helyén fekszik, közel a tanintézetekhez.

Bő tájékoztatást kívánatra ingyen küld az intézet tulajdonosa és vezetője, a kivel értekezni lehet naponként 9-től 12-ig.

Nagyvárad, 1907. június 14.

Dénes Pál,
intézettulajdonos és igazgató.

Urmós ágyhoz szükséges anyagok.

Naponta friss tea-va! egynegyedkilo 33 kr.

A jelen tanévre szükséges

összes

tankönyvek

valamint mindennemű

tan- és írószerek

kaphatók

Sebő Imre

könyv- és papirkereskedésében

Rákóczi-ut, Oláry-ház.